

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, miljödomstolen, dom den 10 mars 2004 i mål nr M 141-03, se bilaga

KLAGANDE

Eolus Vind Aktiebolag, 556389-3956, Box 26, 447 21 Vårgårda
Ombud: Ingvar Svantesson, adress som ovan

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 462 82 Vänersborg
2. Lars Göran Ryberg m.fl. enligt bilaga 1 till den överklagade domen
Ombud för 2: Kent Christensson, Ståleröd, Broddalen 1, 450 46 Hunnebostrand

SAKEN

Tillstånd till vindkraftverk

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med upphävande av miljödomstolens dom och Länsstyrelsens i Västra Götaland beslut av den 26 mars 2003 (dnr 551-50003-98) lämnar Miljööverdomstolen Eolus Vind Aktiebolag tillstånd att uppföra och driva tre vindkraftverk på fastigheterna Svenneby 1:2 och 1:3, Björneröd 1:1 samt samfälligheten Amborsröd 1:2 -1:4 i Sotenäs kommun, Västra Götalands län. Vindkraftverken får ha en totalhöjd om vardera högst 105 m och en tillförd effekt på vardera högst 1,8 MW. Verksamheten skall ha satts i gång inom tre (3) år, annars förfaller tillståndet.

För tillståndet gäller följande villkor.

1. Verksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Eolus Vind Aktiebolag åtagit sig i målet.
2. Buller från vindkraftverken får inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå 40 dB(A) vid bostäder.
3. Befintliga uteplatser eller, om sådana saknas, ett område om 5 x 5 meter intill befintliga bostadshus får inte belastas med en faktisk skuggbildning överstigande åtta timmar per kalenderår.
4. För verksamheten skall finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet skall anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder.

5. Upphör verksamheten skall vindkraftverken med tillhörande anläggningar och utrustningar avlägsnas samt vägar återställas. Arbetena skall utföras i samråd med markägare och tillsynsmyndigheten.

YRKANDEN M.M. I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Eolus Vind Aktiebolag (bolaget) har yrkat att Miljööverdomstolen skall bevilja tillstånd att uppföra och driva i första hand tre vindkraftverk på fastigheterna Svenneby 1:2 och 1:3, Björneröd 1:1 samt samfälligheten Amborsröd 1:2 – 1:4 i Sotenäs kommun. I andra hand har bolaget yrkat tillstånd till två vindkraftverk.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län samt Kent Christensson och hans huvudmän har bestritt bifall till överklagandet.

Miljööverdomstolen har hållit syn.

UTVECKLING AV TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har till stöd för sin talan i Miljööverdomstolen åberopat i huvudsak samma grunder och omständigheter som vid miljödomstolen. De har därutöver tillagt bl.a. följande.

Bolaget

Miljödomstolen har inte tillräckligt beaktat att Sotenäs kommun har utpekat området som lämpligt för vindkraft och att Miljö- och byggnadsnämnden har tillstyrkt ansökan. Miljödomstolen har delvis feltolkat områdets kulturhistoriska värde och har i hög grad felbedömt det intrång som vindkraftsetableringen skulle utgöra. Den arkeologiska undersökningens slutsatser grundades på att sju vindkraftverk skulle etableras. Tillståndsansökan har därefter anpassats utifrån undersökningens resultat genom att minska antalet vindkraftverk och genom att ändra vägdragningsarna fram till verken.

En analys har gjorts över alternativa platser för vindkraftsetablering i Sotenäs kommun varvid Svenneby har ansetts lämpligast. Ytterligare etablering inom det befintliga området på Hogenäset bedöms för närvarande inte som möjligt då gällande bullergränser då skulle överskridas.

Ljud och skuggor från de planerade verken ligger väl inom gällande normer. Sammantaget är påverkan på boendemiljön inte större i detta projekt än i många andra vindkraftprojekt.

Genom att området inte är helt kustnära blir det förändrade synintrycket utifrån havet måttligt. I vissa av etableringsområdets partier pågår en igenväxning med lövträd som, om denna får fortgå, kommer att förändra områdets karaktär och påverka bl.a. floran. En vindkraftsetablering skall kombineras med en bevarandeplan för närområdets botaniska värden.

Vindkraftsetableringen i Svenneby är ett medel för hållbar utveckling. Landskapsbildningen påverkas bara under vindkraftverkens driftsperiod och eventuella olägenheter bör vägas mot den miljönymta vindkraftverken kan åstadkomma.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen vidhåller sin tidigare gjorda bedömning. Det är vindkraftverkens påverkan på natur- och kulturvärden som har varit avgörande och inte störningarna i form av buller och skuggor för de närboende. En etablering i området är inte lämplig, framför allt då den påtagligt skulle skada landskapsbildningen och de kulturhistoriska värdena i omgivningen. Av översiktsplanen framgår att man inte gjort en lämplighetsprövning av området utan den förväntas göras genom ett detaljplansförfarande. Det saknas i planen även en motivering till varför området utpekats.

Kent Christensson och hans huvudmän

Att Sotenäs kommun pekat ut området som lämpligt för vindkraft är inte relevant för prövningen. En översiktsplan är ett översiktligt dokument och kan inte grunda ett ställningstagande vid en tillståndsprövning. Den föreslagna etableringen skulle ha en påtagligt negativ inverkan på såväl riksintressanta som andra natur- och kulturvärden liksom på berörda fastigheter och på friluftslivet. De kulturhistoriska värdena torde störas lika mycket oavsett antalet verk som uppförs. Vindkraftverken innebär en högst påtaglig inverkan på såväl det optiska intrycket från havssidan som på den lokala miljön på land. Bolaget har inte visat att platsen är lämplig för etableringen. Energittillskottet från ett fåtal vindkraftverk är litet, ur ett riksperspektiv.

REMISSINSTANSER I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och byggnämnden i Sotenäs kommun har i yttrande tillstyrkt ansökan för vindkraftverk på Svenneby. Fem ledamöter har i särskilt yttrande reserverat sig mot nämndens beslut.

Boverket

Sotenäs kommuns nu gällande översiktsplan är aktuell, väl underbyggd med tydliga ställningstaganden, bl.a. om vad kommunen anser vara en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenområden och hur allmänna intressen bör avvägas mot varandra. I enlighet med förarbetena till plan- och bygglagen och naturresurslagen bör den därför kunna utgöra en bra vägledning för beslut i frågor som rör mark- och vattenanvändning och vid tillämpning av hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Planen bygger på en lång rad underlag om natur- och kulturmiljövärden samt områden av intresse för friluftsliv och ekoturism. Dessa ligger tillsammans med de mer detaljerade underlagen i handlingarna i vindkraftsärendet till grund för kommunens bedömning att området vid Svenneby är lämpligt för vindkraftsutbyggnad.

Boverket ifrågasätter i flera avseenden den prövning som miljöprövningsdelegationen och miljödomstolen gjort. Detta gäller främst:

- Att man inte i besluten redovisar hur man förhållit sig till kommunens preliminära bedömningar och ställningstaganden i förslagen till översiktsplan och detaljplan.
- Att man inte beaktar riksdagens beslut om att vindkraftsutbyggnad är en viktig del i omställningen till ett hållbart energisystem och att området vid Svenneby som en följd av detta inte betraktas som av allmänt intresse för energiproduktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. I detta fall står två allmänna intressen mot varandra. En vägning måste göras mellan dessa och företräde skall ges åt den markanvändning som bäst svarar mot en god hushållning.
- Att man inte tillämpar lagen korrekt när det gäller ett enskilt exploateringsanspråk i förhållande till ett allmänt intresse som inte är av riksintresse.

Översiktsplanens bedömning av vad som är allmänna intressen och hur dessa skall tas tillvara måste av demokratiska skäl betraktas som tungt vägande. Detta under förutsättning att planen är aktuell samt tydlig och med väl underbyggda ställningstaganden. I arbetet med översiktsplanen förs en dialog mellan kommunen och länsstyrelsen om vilken närmare avgränsning och innebörd de områden skall ha som de centrala myndigheterna bedömt vara av riksintresse. Är kommunen och länsstyrelsen överens blir den antagna översiktsplanen att betrakta som en överenskommelse mellan stat och kommun om riksintresseområdenas omfattning och hur de skall beaktas. Är länsstyrelsen inte överens med kommunen skall detta framgå av granskningsyttrandet.

Sotenäs kommuns översiktsplan (ÖP-04) är väl genomarbetad med tydliga ställningstaganden. De underlag som ligger till grund för ställningstagandena redovisas både i text och på kartor. Länsstyrelsen har i sitt granskningsyttrande bedömt att översiktsplanen bör kunna ge mycket god vägledning för det framtida samhällsbyggandet. Länsstyrelsen bedömer också att berörda riksintressen inklusive Natura 2000-områden kan tillgodoses.

Av översiktsplanen och dess underlag framgår att stora delar av Sotenäs kommun omfattas av betydligt fler och starkare bevarandevärden än Svennebyområdet. Att döma av de systematiska och dokumenterade inventeringar och värderingar av landskapets värden och kvaliteter i olika bemärkelser som gjorts förefaller den avvägning mellan vindkraftsintresset och bevarandeintressena som kommunen gör i sin översiktsplan rimlig, särskilt som det enligt planen skall råda stor restriktivitet mot vindkraftsutbyggnad i övrigt.

Statsmakterna ser utbyggnaden av vindkraft som viktig för att kunna åstadkomma en hållbar utveckling. Riksdagen har antagit ett nationellt planeringsmål för vindkraft på 10 TWh till år 2015. Anspråk på mark- och vattenområden för vindkraftsutbyggnad måste ses i detta perspektiv och inte betraktas enbart som enskilda exploateringsintressen. De områden som identifieras som potentiellt lämpliga för vindkraftsutbyggnad bör därför såväl i planering som miljöprövning betraktas som av allmänt intresse för energiproduktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken.

Prövningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken bör i det här fallet således vara en avvägning mellan det allmänna intresset att bygga ut vindkraften för att främja en hållbar

utveckling och det allmänna intresset att värna värdefulla natur- och kulturmiljöer. Därvid skall företräde ges till den användning av området som medför en från allmän synpunkt god hushållning. En sådan avvägning bör grundas på en analys av Svennebyområdets kvaliteter i båda dessa bemärkelser i förhållande till andra delar av kommunen, och gärna till en större region. Denna typ av avvägningar skall göras i den översiktliga planeringen.

Om önskan om att få bygga vindkraftverk i ett område enbart betraktas som ett enskilt exploateringsanspråk skall påtaglig skada på natur- och kulturvärden så långt möjligt undvikas. Även samhällsekonomiska aspekter, såsom möjligheterna till en hållbar utveckling, bör få betydelse för vilken hänsyn som skall krävas.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Under målets handläggning i Miljööverdomstolen har Sotenäs kommun den 23 juni 2004 antagit en ny översiktsplan, ÖP-04. I översiktsplanen redovisas det aktuella området som lämpligt för vindkraft. I planen anges vidare att stor restriktivitet skall gälla för vindkraftsutbyggnad i övrigt. Bolagets ansökan överensstämmer med redovisningen i översiktsplanen.

En aktuell och välunderbyggd översiktsplan av förevarande slag har stor betydelse när det gäller bedömningen av vad som kan anses vara en lämplig plats för en verksamhet som kräver tillstånd. Med hänsyn till att det aktuella området är det enda kommunen har pekat ut som en lämplig plats för vindkraft finner Miljööverdomstolen att den utredning bolaget presenterat får anses vara tillräcklig för en bedömning av lokaliseringen.

Vid Miljööverdomstolens syn kunde konstateras att området är attraktivt med vacker utsikt och av kulturhistoriskt intresse. Uppförande av vindkraftverk på platsen skulle medföra en påverkan på landskapsbilden och även på de närmaste omgivningarna på grund av vägdragningar. Platsen är emellertid inte utpekad som ett område av riksintresse och vindkraftetableringen kan inte heller anses påtagligt skada kulturmiljön. Miljööverdomstolen förutsätter härvid att ingreppen vad avser dragning av vägar och andra åtgärder som kan skada kulturmiljön sker med den varsamhet bolaget har åtagit sig samt under länsstyrelsens överinseende.

De planerade verken kommer att uppföras på acceptabla avstånd från bebyggelse och störningarna för de närmast boende kan enligt vad som framgår av utredningen hållas inom de gränser som brukar tillämpas i mål av detta slag.

Miljööverdomstolen finner sammantaget att det allmänna intresset att bygga ut vindkraften för att främja en hållbar utveckling (se 1 kap. 1 § miljöbalken) talar för att bifall till bolagets ansökan vid prövning enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. De motstående intressena är inte av sådan styrka att de utgör hinder för en vindkraftetablering på platsen. Detta gäller oavsett om två eller tre verk uppförs. Bolaget bör därmed meddelas tillstånd till uppförande och drift av de tre vindkraftverk som ansökan omfattar.

Hinder enligt instansordningsprincipen mot att Miljööverdomstolen nu även fastställer villkoren föreligger inte eftersom det rör sig om villkor som är väl förankrade i praxis. Tillståndet skall förenas med villkor enligt vad som framgår av domslutet.

Domen får enligt 23 kap. 8 § inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ulf Bjällås, fastighetsrådet Anders Dahlsjö samt hovrättsråden Liselotte Rågmark och Marinette Andersson, referent. Enhälligt.